

ić (Dod. III., V/1, s. LIII-LXIII) donosi na prvom mjestu građu u odjelu Grad Varaždin, s podgrupama: osnovni arhiv (t. zv. Radikalni), uprava, sudstvo, privreda, školstvo, posebne zbirke i arhivi; zatim dolaze: velika župa Zagorje, okružni NO Varaždin, kot. oblast — sresko načelstvo Varaždin, NO kot. Varaždin, okružni sud i kotarski sud Varaždin, redoviti spisi odvjetništva, kotar Ludbreg, Krapina, Križevci, Starogradska varaždinska općina, Arhiv čazmanskog kaptola, obiteljski arhivi i zbirke, miscellanea, zbirka matičnih knjiga, zbirka geografskih karata i planova, i zbirka pečatnjaka. Dok arhivi u Osijeku i Splitu nisu još dali svoj prilog za ove preglede fondova, B. Mihailović je prikazala »Inventar javnih, crkvenih i privatnih arhiva otoka Hvar« (Dod. VII, VI/2, s. CXLVI—CXLVIII) prema istoimenoj publikaciji arhiva.

Uz raspravljanje o najvažnijim problemima naše arhivske teorije i prakse, te praćenje života i rada naših arhivskih ustanova i udruženja važan je zadatak časopisa »Arhivist« da upozna arhivske radnike u zemlji sa razvitkom arhivistike u svijetu, koliko se on odražava kroz strane stručne publikacije i časopise. U tom je pogledu časopis djelom uspio, u odnosu na one zemlje, iz kojih redovno donosi prikaze stručnih časopisa. Tu dolazi u prvom redu susjedna Austrija, sa dvije svoje redovne arhivske publikacije: glasilima austrijskog Državnog, i štajerskog Ze-

maljskog arhiva. Pred I. svjetski rat imali su austrijski arhivi svoju ediciju »Mitteilungen der III. (Archiv) Sektion« u okviru Centralne komisije za zaštitu spomenika (1888.—1911.), našto se nadovezuju dva sveska (1914, 1916), »Mitteilungen des k. k. Archivrates«. Nakon II. svjetskog rata pokrenuli su sjedinjeni arhivi svoja izvješća »Mitteilungen des Oesterreichischen Staatsarchivs«, što ih naš časopis redovno prati — do sada sveske I—VII za god. 1948./54. Uz ovaj centralni organ izdaje štajerski Zemaljski arhiv u Grazu svoje »Mitteilungen...«, od kojih je prikazano 6 svezaka za 1951/56.

Časopis je nadalje ažuran i s organom njemačkih arhivista, koji pod naslovom »Der Archivar« izlazi u Düsseldorfu; njega prati od god. V. iz 1952. Još se redovno prikazuje i stručno glasilo arhivista iz USA »The American Archivist« (počevši s god. XIV/1951). Ostali stručni časopisi dosada su prikazivani tek povremeno i fragmentarno; pogotovo iz istočno-evropskih zemalja javljaju se tek u zadnjim svescima. Redovno je praćen izlazak organa Međunarodnog arhivskog savjeta »Archivum«, do sada 4 sveska. Osiguranjem redovnih prikaza stručnih arhivskih časopisa, bar iz onih zemalja, s kojima smo najviše povezani, mnogo će »Arhivist« koristiti našim arhivskim radnicima, da steknu dobar pregled razvitka arhivistike u svijetu.

Igor Karaman

FRANCUSKI ARHIVISTIČKI ČASOPISI POSLIJE DRUGOG SVJETSKOG RATA

La Gazette des Archives. Organe semestrielle de l'Association amicale et professionnelle des Archivistes français, Paris. Nouvelle Serie, No 1—21. — Početak Drugog svjetskog rata značio je kraj izdavačke djelatnosti francuskih arhiva. Tek je 1947. god. uspjelo »Struč-

nom udruženju francuskih arhivista« da obnovi svoje glasilo »La Gazette des Archives«, osnovano još 1932. Ono je doduše zadržalo i dalje strogi karakter društvenog informativnog časopisa, objavljujući zapisnike skupština i savjetovanja Udruženja, upravne propise, u-

koliko se odnose na arhivsku službu, personalne stvari, »drugarsku kroniku« i dr. No pored takve vrste materijala »La Gazette des Archives« donosi također i članke, koji tretiraju najaktuelnija pitanja arhivske teorije i prakse od općeg interesa.

Na prvom mjestu treba upozoriti na izvrstan članak Ch. Braibanta »Francuski arhivi jučer, danas, sutra«, u kojemu je autor postavio bit problema, koji je svima zemljama manje ili više zajednički (9/1951, 1—15). Kako arhivist može od svog arhiva učiniti idealno središte za proučavanje regionalne historije pokazao je M. Baudot (9/1951, 46—55). O privatnim, napose privrednim arhivima piše B. Gille (20/1956, 24—33); I. Guerin je prikazao kakvu ulogu igra »National Records Management Council« pri organizaciji privrednih arhiva poduzeća u Sjedinjenim Državama Amerike (16/1954, 9—13), dok je F. Himly dao obavještenje o privrednim arhivima u Švicarskoj (16/1954, 14—16). Principe, kojih se treba držati pri radovima oko sređivanja i inventariziranja, iznosi L. Celier (6/1949, 17—20), a M. Baudot osvrće se kritički na dosadašnje vrste francuskih inventara i repertorija. (10/1951, 32—40). Naročito treba podvući vrijednost članka L. Celiera o odgovornosti arhivista pri škartiranju nepotrebnih spisa (7/1950, 9—14); o istom predmetu piše i J. Levron (20/1956, 15—24). Problem sve većeg priliva gradje iz registratura nameće novu organizaciju rada u arhivima; u tom smislu razradio je P. Aimes kratki »prednacrt suvremene arhivističke teorije«, u kojoj je iznio osnovna načela u pitanju sređivanja, izlučivanja, čuvanja arhivske gradje i drugo. U Francuskoj se naročito mnogo zanimaju za mikrofotografiju; u prosincu 1953. održana je u Parizu konferencija, na kojoj je održano sedam referata, sve bez razlike posvećenih pitanjima mikrofilmovanja (15/1954, 17—60). A. Betge-Bresetz dao

je vrlo vrijedan prilog o stvarnim mogućnostima i granicama upotrebe mikrofilma u arhivima (8/1950, 25—33). Korisnih obavještenja o gradnji i unutrašnjem uređenju arhiva ima u više članaka (9/1951, 34—38, 20/1956, 4—14, 21/1957, 14—19). O potrebi suradnje između upravne službe i arhiva izvijestio je M. Duchein (21/1957, 20—34).

A/archives/, B/bibliothèques/, C/collecton/, D/documentation/. Revue bimestrielle, Paris. No 1—8. — Sredinom 1951. pojavio se je novi časopis »A. B. C. D.«, da ispuni prazninu nastlu poslije 1939., kada je prestao izlaziti časopis »Archives et Bibliothèques«. »A. B. C. D.« je zajedničko glasilo stručnih udruženja arhivista, bibliotekara i muzealaca; u uređivačkom odboru arhive zastupaju R. H. Bautier i J. Monicat, oba iz pariškog Nacionalnog arhiva. Časopis izlazi dvomjesečno, a donosi pored stručnih članaka redovito vijesti i prikaze najnovijih publikacija.

Kako je uprava Nacionalnog arhiva u Parizu zahvatila niz aktuelnih problema arhivske službe, što su se nametali u predratnom, ratnom i poratnom periodu, i kako se je borila s teškoćama pri njihovu rješavanju, razabiramo iz prikaza dvojice autora P. Carona i L. Celiera, od kojih je prvi bio direktor francuskih arhiva od 1937.—1941. (1—3/1951). O suvremenim pitanjima rada u arhivima i uspješnom vršenju arhivske službe piše M. Baudot, ističući, da arhivisti nisu samo čuvari dokumenata iz prošlosti, već da moraju znati prosuditi njihovu vrijednost za administraciju, jednako kao i za historiju (7/1952, 175). Izlučivanje i škartiranje spisa smatra R. H. Bautier glavnim problemom moderne arhivistike (9/1952, 247). B. Mahieu prikazao je rad Nacionalnog arhiva u Parizu kao centra za proučavanje nacionalne historije (7/1952, 173). Postupak oko sređivanja i katalogiziranja tiskanog arhivskog materijala u bibliotekama, jednako zanimljiv za ar-

hiviste kao i bibliotekare, prikazala je Honoré-Duvergé S. (3/1951, 63). Također treba upozoriti na vrlo dobar članak J. Feytlauda o borbi protiv insekata štetočina u arhivu (6/1952, 147) i na članak M. Fleury-a o novom načinu izrade arhivskih kutija (12/1953, 334). Kraći pregledni informativni članci pokazuju stanje arhiva i arhivske službe (o organizaciji, metodama rada, naučnoj djelatnosti) u raznim zemljama, kao na pr. u SSSR (2/1951, 43), Grčkoj (5/1952, 123) i drugdje. Ž. Protić upoznao je preko ovoga časopisa evropsku javnost o razvoju službe za dokumentaciju u Jugoslaviji (11/1953, 309).

Archivum. Revue internationale des Archives publiée avec le concours financier de l'UNESCO et sous les auspices du Conseil international des Archives. Paris. No I—V. — Gotovo u isto vrijeme kada se je pojavio časopis »A. B. C. D.« izašao je i prvi broj »Archivuma« nove reprezentativne arhivske revije međunarodnog značaja, kao organa Međunarodnog arhivskog savjeta. Još je H. Stein krajem prošloga stoljeća pokušao izdavati jedan takav međunarodni časopis, koji bi tretirao pitanja arhiva biblioteka i muzeja u svjetskim razmjerima, ali je izašlo samo jedno godište (1895/96). Ovaj novi časopis, uživajući moralnu podršku UNESCO-a i njegovu financijsku pomoć ima sve izgleda da postane stalnom tribinom, na kojoj će se vršiti izmjena arhivske misli i iskustva sa svih strana svijeta. Do sada smo primili pet brojeva, od kojih nekoji imaju posve specifičan karakter, te mogu poslužiti i arhivistima i historičarima kao naučno-informativna pomagala prvoga reda.

Prvi broj u cijelosti, a treći manjim dijelom, posvećeni su prvom odnosno drugom kongresima Međunarodnog arhivskog savjeta, koji su održani u Parizu (1950) i Haagu (1953). Oba broja donose referate zajedno sa diskusijama, o

čemu je opširno izvijestio beogradski »Arhivist«. Velika pažnja posvećena je obrazovanju arhivskog kadra, — to je u ostalom glavno pitanje u većini zemalja. Ch. Braibant prikazao je svrhu i organizaciju međunarodnog arhivskog staža u Parizu, osnovanog 1953, (II, 27—29); a posebni članci govore o školovanju mladih arhivista u Poljskoj (III/1953, 41—44), pri Vatikanskom arhivu (III, 45—50) Francuskoj (III, 51—60), Njemačkoj (III, 61—76), Austriji (IV/1954, 7—34), USA (IV, 35—47) i drugdje. Kako vršiti nadzor nad administrativnim arhivima bio je predmet diskusije na I. kongresu u Parizu (I/1951, 55—73), a o racionalnijoj organizaciji rada u administrativnim arhivima napisao je J. Pieterse kratak, ali pažnje vrijedan članak (IV, 179—183). Mikrofilmovanje, kao do sada najsavršeni način konzerviranja dokumenata, nalazi se u središtu interesa međunarodne arhivske javnosti. I o mikrofilmovanju raspravljalo se je na I. kongresu u Parizu (I, 75—101), a od posebnih članaka posvećenih tom pitanju ističem one od H. Jenkinsona (II, 31—41), A. Galla, osnivača i direktora poznatog instituta za patologiju knjige u Rimu (II, 43—49), M. Baudota (II, 89—92), B. Gilla (III, 87—104), veoma važan članak s mnogo praktičnih savjeta i jedan članak o laminaciji dokumenata od D. Tollenaara (II, 51—53). Na I. kongresu raspravljalo se je još i o privrednim arhivima (I, 103—120).

Od drugog broja dalje donosi »Archivum« stalnu rubriku »Međunarodna analitička bibliografija publikacija, koje se odnose na arhive i arhivistiku«; uređuje je R. H. Bautier, a iscrpljuje sve arhivske i druge časopise širom svijeta poslije rata.

U trećem broju dan je pregled razvoja arhivske službe u svijetu poslije 1945. (III, 189, 238). Opširno je prikazan rad na arhivskom zakonodavstvu u FNRJ, odnosno NR Srbiji. Neki podaci, koji se

odnose na Hrvatsku nisu točni: Pula ima »državni arhiv«, Monumenta Ragusina i Monumenta Cattarensia izdao Dubrovački institut Jugoslavenske akademije! — Veći dio prostora u četvrtom broju zapremaju članci o crkvenim arhivima; nas može zanimati članak I. Eorse, iz kojega razabiramo, kako je pitanje crkvenih arhiva rješavano u Narodnoj Republici Mađarskoj (IV, 105—114).

Posljednji, peti broj »Archivuma« dao je panoramu arhivskih ustanova u svijetu na kraju 1955. sa svrhom, da pruži historičarima temeljne podatke o arhivima. Taj međunarodni arhivski godišnjak sadržava oko 2000 podataka za 51 zemlju, te je prema tome daleko premašio poznato izdanje iz serije »Minerva Handbücher« iz 1928. dosada najpotpuniji priručnik ove vrste. U njoj su se svjetskoj naučnoj javnosti predstavili

i arhivi Jugoslavije. Međutim je nerazumljivo, zašto je to propustio učiniti Državni arhiv u Zagrebu (upoređi na pr. podatke o arhivima u Hvaru i Doboju sa onima Državnog arhiva u Zagrebu!).

Kako se može razabrati iz ovoga prikaza, francuski poratni arhivski časopisi zajedno s »Archivumom« tretiraju pitanja, koja su svima arhivima u svijetu u većoj ili manjoj mjeri zajednički, pa prema tome mogu također i nama njihova iskustva korisno poslužiti kao putokaz i sugestije pri rješavanju mnogih pitanja naše prakse u arhivima ili pak pri organizaciji arhivske službe. Na taj će način naša mlada arhivistika izbjeci nepotrebnom lutanju, koristeća se dostignućima zemalja sa većom arhivističkom tradicijom, a istovremeno ne će doći u opasnost, da zapadne u pogreške, koje su u prošlosti bile učinjene.

Krešimir Nemeth

RASSEGNA DEGLI ARCHIVI DI STATO

(RIM 1955 — 1957)

Središnji časopis talijanskih arhiva *Rassegna degli Archivi di Stato*, koji je do god. 1955. izlazio pod naslovom *Notizie degli Archivi di Stato*, donio je posljednje tri godine brojne članke i rasprave o veoma različitim, važnim i hitnim problemima s područja arhivistike: u više je rasprava raščišćeno starije i novije talijansko zakonodavstvo o arhivima i problem zaštite parastatalnih i privatnih arhiva, školovanje kadrova u prošlosti i danas, škartiranje arhivske gradje, položaj arhiva kao naučnih ustanova, problem suvremene i prikladne konstrukcije arhivskih zgrada, problem koncentracije arhiva i t. d. Časopis pored toga obrađuje pojedine važnije fondove iz raznih arhiva, daje obavijesti o životu pojedinih arhiva, objavljuje razne natječaje za ispražnjena arhivska mjesta, obavješćuje o imenovanjima i premještajima u raznim arhiv-

skim ustanovama, o izletima i sl.

Uzevši u obzir, da je talijanska arhivistika jedna među najstarijima u Evropi i da kao takva posjeduje vrlo veliku i ujedno sjajnu tradiciju, smatram, da će biti korisno za našu relativno mladu arhivistiku, ako ovdje iznesem barem neke probleme, koje obrađuje list, kao što su talijansko zakonodavstvo tiranje, školovanje arhivskih kadrova, konstrukcije arhivskih zgrada, znanstveni položaj arhivskih ustanova, zatim problem privatnih arhiva i koncentracije arhiva.

TALIJANSKO ZAKONODAVSTVO O ARHIVIMA

Arhivsko zakonodavstvo obrađeno u navedena tri godišta ovog časopisa obuhvaća samo posljednja dva zakona od 22. prosinca 1939., broj 2006. i od 13. travnja 1953. br. 340.